

Vnější ekonomické vztahy

- Výsledek vnějších ekonomických vztahů lepší než před rokem**

Vnější rovnováha, jako souhrn veškerých ekonomických transakcí domácí ekonomiky se zahraničím, se zlepšila. Za tři čtvrtletí činil deficit běžného účtu platební bilance 79,4 mld. korun. Jeho meziroční redukce o 21,3 mld. korun upravila relativní deficit na 2,8 % k nominálnímu HDP z 3,8 % ve stejném období 2010. Schodek však byl kryt úhrnným přebytkem finančního a kapitálového účtu jen velmi těsně, protože chyběly přímé zahraniční investice. Na příznivějším výsledku běžného účtu se podílelo výlučně zlepšení přebytku zahraničního obchodu zbožím.

- Vysoký přebytek v obchodu zbožím, ostatní položky běžného účtu se zhoršily**

Obchodní bilance nejenže stačila vykryt zhoršení ostatních položek běžného účtu, ale vyšší svého přebytku (80,5 mld. korun) i zlepšit jeho výše uvedený deficit - přebytek bilance služeb byl totiž nižší o 7 mld. (51,3 mld. korun), u běžných převodů o miliardu (6 mld. korun) a významný deficit bilance výnosů zůstal prakticky zachován (zhoršení o 1,6 mld. na 217,2 mld. korun).

Vývoz se meziročně zvýšil výrazněji než dovoz, čímž lze vysvětlit zlepšení obchodní bilance o 31 mld. korun. V bilanci služeb se meziročně ztenčily příjmy z cestovního ruchu a výrazně vyšší byly výdaje spojené s mezinárodní dopravou.

- Prudký pokles přímých zahraničních investic do ČR, ve 3. čtvrtletí došlo k jeho zastavení**

Do české ekonomiky přišlo za tři čtvrtletí výrazně méně přímých investic ze zahraničí než ve stejném období 2010. Jejich příliv ve výši 81,3 mld. korun byl ve srovnání se stejným obdobím 2010 pouze třetinový, v čistém pak dosáhl 64,5 mld. korun. V samotném 3. čtvrtletí byl příliv přímých investic do ČR prakticky zanedbatelný (0,3 mld. korun) - investice do základního jmění a reinvestovaný zisk v úhrnu činily pouhé 2,8 mld. korun a téměř ve stejné výši odpluly v čistém vyjádření peníze ze země ve formě splátek úvěrů mateřských firmám v zahraničí. Současně s tím došlo k odlivu peněz ze země ve formě investic tuzemských firem v zahraničí (10 mld. korun). Tím se v úhrnu čisté přímé zahraniční investice dostaly za tři čtvrtletí jen nepatrně nad pololetní úroveň.

Portfoliové investice vykázaly také odliv peněz z ČR vlivem větších nákupů akcií a dluhopisů tuzemských investorů v zahraničí než byl zájem cizích investorů o cenné papíry v ČR.

- Podíl exportu zboží do EU 27 na celkovém exportu z ČR klesl výrazně během jediného čtvrtletí**

Velmi vysoká koncentrace českého vývozu na trhy EU, která je z obecného pohledu riziková při výkyvech poptávky, se za tři čtvrtletí mírně snížila. Podle přeshraniční statistiky zahraničního obchodu klesl podíl exportu zboží do zemí EU 27 o 0,8 p.b. v samotném 3. čtvrtletí však meziročně dokonce o 1,1 p.b. - zůstává však s 82,4 % celkových exportů stále vysoký. Proti 2. čtvrtletí se tento podíl snížil extrémní měrou (-1,2 p.b.), což však lze hodnotit příznivě.

- Sílí orientace na východní trhy**

Ke snížení podílu došlo zpomalením vývozu na trhy EU. Za tři čtvrtletí bylo jen mírné (+13,4 % proti +16,2 % v roce 2010), ve 3. čtvrtletí velmi výrazné (+8,3 % proti loňským +18,3 %). Exportní dynamika do eurozóny (+9,2 %) neutrpěla tolik jako tempo vývozu do EU (+8,3 %). Exportéři však posílili obchody se zeměmi střední a východní Evropy (+12,6 %), Ruskem (+22 %) a také s Čínou (+32,9 %). I když ty jsou v úhrnu jen čtvrtinou celkových exportů z ČR (Rusko s Čínou tvoří jen pouhých 4,5 %), je teritoriální diverzifikace žádoucí.

- Výrazné snížení dynamiky exportu na německý trh...**

Exportní vazba na Německo podle podílu vývozu na celkovém exportu od počátku minulých dekad klesá. Pokles však byl rychlejší na jejím počátku - ve 3. čtvrtletí 2000 činil podíl exportů do Německa 39,4 %, v tomtéž období 2005 pak 33,1 % a ve 3. čtvrtletí 2011 směřovala na tento trh necelá třetina exportů z ČR (32,5 %). Ovšem vzhledem ke skutečnosti, že meziroční tempo exportu do Německa nezpomalilo ve 3. čtvrtletí tolik (+8,9 %) jako do EU (+8,3 %), váha Německa na exportu do celé unie vzrostla. I přesto však změny na německém trhu ve 3. čtvrtletí vedly k poklesu tempa českých exportů (ve 2. čtvrtletí růst o 14,4 %).

- ... způsobeno propadem ve vývozu automobilů

Příčinou byl obrovský propad tempa vývozu automobilů. Jestliže ještě ve 2. čtvrtletí bylo z ČR vyvezeno do Německa o čtvrtinu více aut než před rokem (+23,6 %) a ve srovnání za tři čtvrtletí o pětinu více (+20,5 %), ve 3. čtvrtletí činil přírůstek proti stejnému období 2010 jen +2,1 %. Přitom německý trh absorbuje zhruba čtvrtinu všech automobilů vyvezených z České republiky a přes 44 % vyvezených autodílů.

- Podíl vývozu osobních aut i jejich dílů na celkovém exportu z ČR se snížil

Kromě silné teritoriální koncentrace je pro český export charakteristická i koncentrace komoditní. Podíl osobních automobilů na celkovém exportu za tři čtvrtletí sice proti témuž období 2010 fakticky stagnoval (9,5 % oproti 9,6 %), ale ve 3. čtvrtletí klesl na 8,9 %. Podobně u vývozu autodílů a příslušenství, kde však klesal i za tři čtvrtletí (6,6 % oproti 6,9 % srovnatelného období 2010). Ve 3. čtvrtletí se podíl exportu autodílů a příslušenství na exportu z ČR snížil na 6,2 %.

Export aut a jejich dílů a příslušenství (+10,4 % meziročně) rostl oproti celkové dynamice exportu z ČR (+9,7 %) ve 3. čtvrtletí jen nepatrně rychleji. Riziko plynoucí z cykličnosti odvětví tak přetrvává.

- Saldo obchodu s potravinami s teritoriem EU 27 ovlivňováno především dynamikou dovozů

Přestože dovoz a vývoz potravin nepatří v případě ČR k nejsilnějším v tocích zboží zahraničního obchodu, má dvojitý důsledek: souvisí jednak s cenami potravin pro spotřebitele, jednak i - co se výrobní sféry týká - s útlumem zemědělské živočišné produkce, k němuž začalo docházet po vstupu země do EU.

Dovoz potravin do ČR za tři čtvrtletí meziročně výrazně vzrostl. Jejich celkový dovoz se zvýšil o 8,8 %, z toho dovoz ze zemí EU o 7,5 %. Ve stejném období 2010 byl meziroční přírůstek pouze poloviční (+4,1 %, resp. +3,7 z EU 27). Celkový přírůstek dovozu potravin do ČR, i segment dovozu z EU 27 se během pouhého roku, tj. velmi krátkého období, zdvojnásobil.

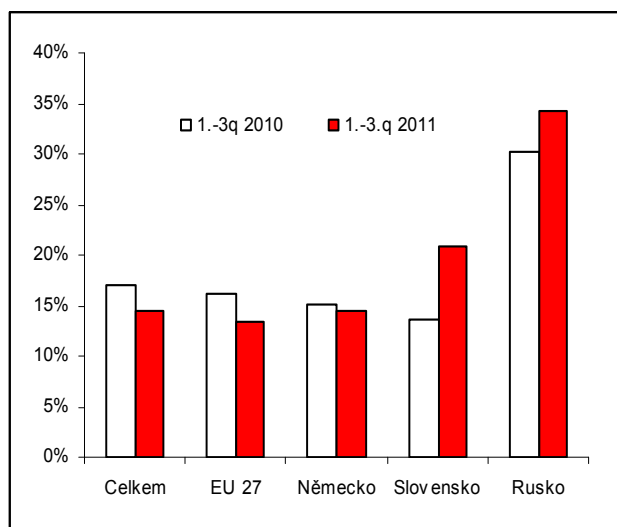
- Vliv posilující koruny na růst dovozů zanedbatelný

Ačkoli je tempo dovozů potravin z unie oproti celkovým potravinovým dovozům nižší, hodnotově jde o růsty velmi silné - jestliže za tři čtvrtletí 2010 byly z EU dovezeny potraviny za 69,2 mld. korun, tj. o 2,4 mld. korun více než před rokem, pak ve stejném období 2011 činil přírůstek již 5,2 mld. s hodnotou potravin importovaných z EU ve výši 74,4 mld. korun. Koruna přitom meziročně posílila jen nepatrně, takže výraznější kurzový vliv na tyto importy lze vyloučit.

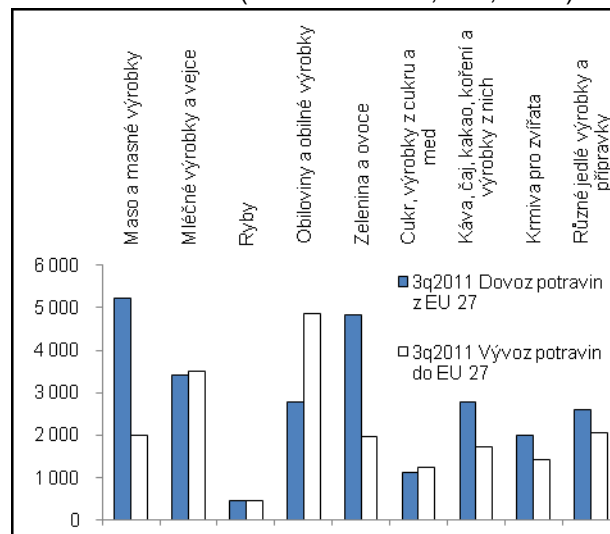
- Změna v potravinové bilanci

Potravinová bilance se díky rychlejšímu růstu vývozu potravin v obchodech s EU meziročně zlepšila, se zbytkem světa zhoršila. Rozdíl mezi dovozem a vývozem potravin celkem se meziročně zmenšil a koncem září 2011 činil -26,4 mld. korun díky zlepšení deficitu v potravinových obchodech s EU (-17,5 mld. korun). V potravinových obchodech se zbytkem světa se schodek prohloubil (-8,9 mld. korun).

Graf č. 7 Tempo vývozu z ČR celkem a do vybraných zemí (1.- 3. čtvrtletí, y/y v %)

Graf č. 8 Dovoz a vývoz potravin – obchody s EU 27 (3. čtvrtletí 2011, v %, SITC)

Pramen: ČNB